

برای همیشه نمی‌توان مردم را فریب داد

حمزه‌نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

مدام از زبان مدیران دولتی این گزاره شنیده می‌شود که افزایش قیمت کالاها به‌ویژه در بازار سرمایه مسئله‌ای روانی و ذهنی است. چنین وضعیت روانی را گاهی شبکه‌های مجازی اجتماعی ایجاد می‌کنند. با این تلقی افزایش قیمت طلا و دلار یک مسئله روانی است که نسبتی با واقعیت‌های اقتصاد ندارد. با این تلقی، روانی بودن قیمت‌ها و معاملات در بازار معادل واقع‌بین نبودن، علمی‌نبودن و درست‌نبودن تعبیر می‌شود و اینکه به‌راحتی می‌توان روان و ذهن انسان را تغییر داد، دستکاری کرد و فریب داد. اطلاق لفظ روانی بودن یا ذهنی بودن نوعی ناسزاگویی است. در نقطه مقابل، عینیت‌گرایی معادل واقع‌بینی، علمی‌بودن و روشن‌اندیشی تفسیر می‌شود. به‌عنوان مثال، مدام گفته می‌شود چون بانک مرکزی از نظر حجم ذخایر طلا و دلار در وضعیت خوبی به سر می‌برد، نباید قیمت و ارزش دلار و طلا این قدر بالا برود، پس این یک مسئله روانی و دور از واقعیت است.

علم اقتصاد نئوکلاسیک (جریان اصلی علم اقتصاد) مسائل بازار را با توجه به ذهنیت و انتظارات مردم که بر پایه اطلاعات شکل می‌گیرد، تفسیر می‌کند؛ بنابراین با فرض روانی بودن قیمت‌ها، دولت نمی‌تواند مردم را فریب دهد، چون مردم به همان اطلاعاتی دسترسی دارند که دولت دارد، اما دولت کتمان می‌کند. این انتظارات مردم از آینده است که در سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران برای کالاها و میزان و نوع مصرف در آینده تأثیر می‌گذارد. مردم تا حدی از اطلاعات بهره می‌برند و از عملکرد دولت و بازار آگاهی دارند. در رویکرد اقتصاد نئوکلاسیک سیاست‌گذاران نمی‌توانند دقیق‌تر از مردم و بخش خصوصی شرایط اقتصادی را پیش‌بینی کنند؛ بنابراین بازار ملو از خریداران و فروشندگانی آگاه و مطلع است که براساس تجربه گذشته و ذهنیت درباره آینده تصمیم می‌گیرند.

ممکن است با تغییر سیاست‌های دولت، ذهنیت افراد تغییر کند، اما نمی‌توان برای همیشه مردم را فریب داد، مثلاً مدام گفت که افزایش قیمت در بازار سرمایه یا طلا جو روانی است و حباب محسوب می‌شود. وقتی مدیران دولتی مدام از روانی بودن و حباب قیمت در بازار سخن می‌گویند، تجربه مردم نشان می‌دهد که افزایش قیمت حباب نبوده و ذهنیت مردم از آینده بازار واقعیت داشته است. به نظر می‌رسد ادعای روانی بودن قیمت به معنای ناکاهی ذهنیت مردم از واقعیت‌های عینی اقتصاد و حباب قیمت روز-به‌روز رنگ می‌بازد. ارزیابی از آینده وقتی حوادث خارجی رخ می‌دهد، مثلاً حزبی با تفکری خاص در جایی به قدرت می‌رسد یا در داخل کشور سیاست‌های دولتی تغییر نمی‌کند، ممکن است مردم حس کنند و انتظار داشته باشند به‌زودی دست به گریبان تورم شدید خواهند شد. این ذهنیت باعث افزایش شدید قیمت به‌ویژه در بازارهای خاص می‌شود که مردم انتظار دارند با کمبود مواجه خواهد شد یا می‌توانند آنها را در بحران‌های شدید حفظ کنند. پیش‌بینی مردم و ذهنیت افراد از آینده در همه جا اهمیت کلیدی دارد که نمی‌توان با برچسب روانی بودن قیمت‌ها مردم را فریب داد. اما ذهنیت و روانی بودن قیمت‌ها متأثر از واقعیت‌ها است. روان و ذهنیت مردم در بازار به تجربه گذشته، انتظار مردم از آینده، احساس ارزشمند بودن و کمیابی برخی کالاها و مواجهه دولت برمی‌گردد. مدیران دولتی در تحلیل افزایش قیمت‌ها به‌ویژه در بازار طلا و دلار از غیرواقعی بودن (روانی بودن) قیمت سخن‌گویند، بلکه باید تلاش کنند ذهنیت اقتصادی مردم را بفهمند و سعی نکنند آنها را گول بزنند که گفته‌اند مؤمن از یک سوراخ دو بار گزیده نمی‌شود. نمی‌شود همیشه از روانی بودن و حباب قیمت‌ها سخن گفت. اقتصاد بر پایه ذهنیت، مطلوبیت و انتظار از آینده بازار و کالاها شکل می‌گیرد، اما این ذهنیت بی‌ربط به واقعیت‌های اقتصادی نیست. ذهنیت مردم براساس انتظاری است که از بروز رخدادها و حوادث دارند.

دوشنبه ۶ اسفند ۱۴۰۳
۲۵ شعبان ۱۴۴۶
۲۴ فوریه ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۰۵۸
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه شرق

در «شرق» امروز می‌خوانید: سرمای این روزهای پایتخت به تار و بود پرسپولیس هم رسوخ کرده است؛ انجماد سرخ • نگاهی به نمایش «پیوتر اووه» اثر فارس باقری؛ شاخصه‌های تئاتری مدرن

روى شانۀ‌هاى بیروت

• پیام رهبر انقلاب؛ مقاومت در برابر غصب و ظلم و استکبار تمام‌شدنی نیست

این گزارش را در صفحه ۳ بخوانید. عکس: Gettyimages

یک قاب تجربه

غم یک ملت فراتر از داغ فرزند

جلیل سازگارنژاد

در پی حادثه جان‌سوز واژگونی اتوبوس حامل دانش‌آموزان مدرسه تیزهوشان کرمان و آسمانی شدن تعدادی از نوجوانان نخبه و آینده‌ساز ایران، در اقدامی پسندیده خانم زهرا پزشکیان به نمایندگی از رئیس‌جمهور برای عرض تسلیت و دلجویی به دیدار خانواده‌های به‌سوک‌نشسته رفت. در فیلم کوتاهی که از آن دیدار در رسانه‌ها پخش شده است، صحبت‌ها و پیام‌های یکی، دو نفر از مادران داغ‌دیده برای آقای پزشکیان واجد اهمیت فراوان و نشان‌دهنده بلوغ فکری و فرهنگی مردمی است که سرنوشت ایران و ملت برایشان مهم‌تر از غم و اندوه هجرت جان‌گداز و نابهنگام فرزندان دلبندها است. بخشی از سخنان یکی از مادران فهیم چنین است:

«این مملکت خیلی نخبه دارد، خیلی آدم فهمیده دارد، میزها را از آدم‌های بی‌سواد بگیرد. خواهش می‌کنم فرمان را به دست آدم‌های کاربلد بدهید تا مملکت را به مقصد برسانند، ما داریم سقوط می‌کنیم، چرا این را نمی‌فهمند. کسانی بر سر میزها نشسته‌اند که نه فهم آن را دارند، نه مسئولیت دارند و نه سواد. من واهمه‌ای ندارم که شغلم را از دست بدهم، من پزشک هستم و شغل من در مغز من است. این مردم خیلی ارزششان بیشتر از اینهاست. این مردم سواد دارند، وفا دارند، این کشور ثروت دارد، اندیشه دارد، فکر دارد، نابغه دارد... ما به این امید و به پزشکیان رای دادیم که از اینها استفاده کند».

این سخنان دردمندانه که از شهری دور از پایتخت و مرکز حکمرانی کشور بیان می‌شود، حاوی چند نکته مهم، ارزشمند و قابل توجه است:

۱- در این پیام غرورآفرین، مادری که در ماتم و اندوه لباس عزا بر تن دارد، هیچ سخن و گلایه‌ای برای ازدست‌دادن فرزندش بر زبان نمی‌آورد تا بتواند شجاعانه دغدغه‌ها و نگرانی‌های یک ملت و آینده رای کمیته انضباطی فدراسیون فوتبال درباره مسابقه مورخ هفتم بهمن سال جاری دو تیم فوتبال تراکتورسازی تبریز و پرسپولیس بدون مطالعه کافی کارشناسی نشان از پدیده خطرناک شناسایی جامعه ایرانی و کهن‌ترین و طبیعی‌ترین ملت تاریخ بشر به عنوان مجمع اقوام و قبایل و برتری ملاحظات قومی بر مصالح ملی و انسجام ملی و نیز استیلا برخی از علایق محلی بر منافع ملی است.

۱- چنین تصمیمی، آشکارا چشم بر حقایق تلخ سال‌های اخیر فروبسته و سرچشمه نفرت‌پرانی قومی و دهن‌کجی به مقدس‌ترین نهاد‌های ملی-تاریخی ایران را به بهای محدودکردن چنین روندی به اهانت به «زبان، قومیت، مذهب و نژاد»، نادیده گرفته است، بدون آنکه درک درستی از معنا و نودهای قوم، زبان و نژاد در کشور تاریخی یکپارچه ایران و تفاوت‌های چنین نهادهایی در رای کمیته انضباطی یافت شود. آیا در ایران ما گروه‌های انسانی و اجتماعی در قالب نژاد زندگی می‌کنند؟ یعنی آنچه در برخی نقاط دنیا به نادرستی نژاد خوانده شده مانند نژاد زرد و سفید و رنگین‌پوستان و نیز سیاه‌پوستان، در ایران ما معنا دارد؟ یعنی در ایران نژادهای مختلفی زندگی می‌کنند و در مسابقات فوتبال همچون برخی اتفاقات در اروپا به نژاد سیاه توهینی صورت گرفته است؟ آیا فدراسیون فوتبال با کجاندان چنین مفاهیمی در متن حکم آب به آسیاب تجربه‌طلبان نریخته است که دم از مباحث نژادی می‌زنند؟ آیا فدراسیون فوتبال نیازی به مشاوره اهل فن نداشته تا چنین خطب بزرگی نکند که با استفاده از نظام واژگانی غیرمستند و به دور از زیست

یادداشت

نگاهی انتقادی به رأی فدراسیون فوتبال درباره حواشی بازی پرسپولیس و تراکتورسازی تبریز*

احسان هوشمند

رای کمیته انضباطی فدراسیون فوتبال درباره مسابقه مورخ هفتم بهمن سال جاری دو تیم فوتبال تراکتورسازی تبریز و پرسپولیس بدون مطالعه کافی کارشناسی نشان از پدیده خطرناک شناسایی جامعه ایرانی و کهن‌ترین و طبیعی‌ترین ملت تاریخ بشر به عنوان مجمع اقوام و قبایل و برتری ملاحظات قومی بر مصالح ملی و انسجام ملی و نیز استیلا برخی از علایق محلی بر منافع ملی است.

۱- چنین تصمیمی، آشکارا چشم بر حقایق تلخ سال‌های اخیر فروبسته و سرچشمه نفرت‌پرانی قومی و دهن‌کجی به مقدس‌ترین نهاد‌های ملی-تاریخی ایران را به بهای محدودکردن چنین روندی به اهانت به «زبان، قومیت، مذهب و نژاد»، نادیده گرفته است، بدون آنکه درک درستی از معنا و نودهای قوم، زبان و نژاد در کشور تاریخی یکپارچه ایران و تفاوت‌های چنین نهادهایی در رای کمیته انضباطی یافت شود. آیا در ایران ما گروه‌های انسانی و اجتماعی در قالب نژاد زندگی می‌کنند؟ یعنی آنچه در برخی نقاط دنیا به نادرستی نژاد خوانده شده مانند نژاد زرد و سفید و رنگین‌پوستان و نیز سیاه‌پوستان، در ایران ما معنا دارد؟ یعنی در ایران نژادهای مختلفی زندگی می‌کنند و در مسابقات فوتبال همچون برخی اتفاقات در اروپا به نژاد سیاه توهینی صورت گرفته است؟ آیا فدراسیون فوتبال با کجاندان چنین مفاهیمی در متن حکم آب به آسیاب تجربه‌طلبان نریخته است که دم از مباحث نژادی می‌زنند؟ آیا فدراسیون فوتبال نیازی به مشاوره اهل فن نداشته تا چنین خطب بزرگی نکند که با استفاده از نظام واژگانی غیرمستند و به دور از زیست

ادامه در صفحه ۵

«شرق» تأثیر شکاف پیش آمده در روابط آمریکا و اروپا بر سیاست خارجی ایران را بررسی می‌کند

فرصت یا تهدید؟

محسن بهاروند: شکاف در روابط اروپا و آمریکا به معنای فرصت برای ایران نیست

۲

برگزیده‌ها

گزارش «شرق» از وضعیت سرویس مدرسه دانش‌آموزان روستایی در سیستان و بلوچستان

تحصیل با ارا به مرگ

رئیس‌جمهور آمریکا می‌گوید کمک مالی به افغانستان مشروط به بازگرداندن تسلیحات آمریکایی خواهد بود

خطونشان ترامپ علیه طالبان

در صحن شورای شهر آمادگی تهران در برابر زلزله بررسی شد

تهران

در وقت اضافه زلزله

بعد از مدت‌ها بحث و بررسی، جزئیات مربوط به تأثیر معدل و سوابق تحصیلی تصویب شد

رہایی دانش‌آموزان از بلاتکلیفی طولانی

کتاب «روایت محمد-سان» روایت محمدرضا سرکار آرانی از مسئله توسعه در ایران به چاپ دوم رسید

توسعه، مسئله ایران

یادداشت

دیپلماسی؛ پارادایم هراسناک

محمود شرفی

استراتژی نظامی پیشگیرانه چین در حوزه پاسیفیک در یک دیپلماسی خزنده تبیده شده و این «پارادایم هراسناک» امنیت جهانی را تهدید می‌کند. این تهدید اصلی‌ترین عامل بهبود محدود مناسبات دیپلماتیک آمریکا و روسیه است. هم‌زمانی جنگ اوکراین با گرایش دولت جدید آمریکا برای بهبود روابط با روسیه، دیپلمات‌های اروپایی را نگران افزایش تهدیدات نظامی-ارشی روسیه کرده است. روسیه همواره مخالف پیشروی ناتو به شرق اروپا بوده و تمهیدات اولیه توافق‌ات اخیر آمریکا و روسیه، مخالفت با عضویت اوکراین در ناتو است. در چنین شرایطی انگاره‌های سیاسی دیپلماسی اروپا نگران تهدیدات ارضی روسیه است. گویا در اینجا تهدیدات امنیتی چین وجود ندارد.

ادامه در صفحه ۱۱

بازگشت همه به سوی اوست

بانهایت تأسف و تأثر درگذشت مادری مهربان مرحومه مغفوره

بانو عفت کرباسی

را تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند متعال برای آن مرحومه آمرزش و برای بازماندگان صبر و اجر آرزو مندیم. ضمناً مراسم تشییع و تدفین آن مرحومه روز دوشنبه ۶ اسفند ماه ساعت ۱۱:۳۰ در وادی رحمت برگزار می‌شود و مراسم شام غریبان آن مرحومه روز دوشنبه ۶ اسفند ۱۴۰۳ از ساعت ۱۶ الی ۲۰ در محل عمارت نهضت واقع در جنب پلیس راه خسروشاه، جاده آخولا (شهرک شهید آل‌هاشم)، ۳۰۰ متر بعد از ریل قطار برگزار خواهد شد.

امیر مظاهری، ادیب و سلیبی